

سعادت و دولت در اندیشه علامه طباطبایی

غایت مندی و سعادت گرایی در حکومت دینی

صرفاً و بالذات جویی شهوانی و حیوانی است.^۵ سعادت حقیقی آن غایت مطلوبی است که هر شیء بر اساس ترکیب وجودی خویش و جهازات کمالی خویش در پی آن است.^۶ همچنین سعادت به روحی و جسمی نیز تقسیم شده است. سعادت جسمی یا مادی به این معناست که انسان از نعمت های مادی برخوردار شود و سعادت روحی نیز به این است که انسان آراسته به فضایل اخلاقی و معارف حق الهی گردد. از نظر علامه سعادت روحی و معنوی چیزی است که ضامن سعادت در زندگی دنیا و آخرت است.^۷ علامه همچنین از سعادت عقلی سخن می گوید و آن عبارت از ادراکات قوه عاقله همچون مجردات، ذات و صفات و اسمای الهی و ملائک جهان علوی است.^۸ از نظر علامه انسان در مرز میان سعادت و شقاوت قرار گرفته است. راه سعادت نزدیک ترین راه ها است که در انتهای آن انسان به بالاترین مراتب صعود می رسد. اما راه شقاوت دورترین راه ها است که در انتها به پایین ترین مراتب سقوط می رسد.^۹

+

سعادت حقیقی و اصناف مردم در نسبت با آن

علامه سعادت حقیقی را قابل بررسی بر اساس برهان عقلی

+

چیستی سعادت

سعادت از ریشهٔ سعد به معنای نیک بختی است و نیک بختی غایت حیات انسانی انسان است و ضد آن شقاوت است و شقاوت محرومیت از خیر است.^{۱۰} فیلسوفان اسلامی در تبیین اینکه نیک بختی در چیست و چگونه حاصل می شود قوای نفس انسان را به دو قسم قوه ناطقه و قوه عامله تقسیم کرده اند و معتقدند سعادت امری اختیاری است و با دستیابی نفس به کمال دو قوه حاصل می شود. علامه طباطبایی نیز بر همین اساس سعادت را عبارت از علم نافع و عمل صالح می داند^{۱۱} و معتقد است که علم نافع چیزی جز ایمان به خداوند و ملائکه و انبیای الهی و معاد نیست و مراد از عمل صالح نیز عملی است که حاصل آن صفا یافتن آینهٔ قلب از مشغولیت های دنیوی و لذات آن است.^{۱۲}

+

انواع سعادت

به نظری سعادت به دو قسم سعادت پنداری یا مظنون و سعادت حقیقی منقسم می شود. سعادت مظنون سعادت مادی

مهدی امیدی

دانشیار موسسه آموزشی پژوهشی
امام خمینی (ره)